

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/25-12949
Otsuse kuupäev 29.12.2025
Komisjoni koosseis Taavi Hein

Tarbija
Kaupleja Alexela Energia Teenused AS (14185894)

Tarbija nõue Lepingu täitmine esialgsel tingimustel või ilma leppetrahvita ülesõtlemine

Resolutsioon:

1. Jätta tarbija avaldus rahuldamata.
2. Kui vaidlevad pooled ei nõustu komisjoni otsusega, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Tarbija sõlmis kauplejaga 29.03.2023 tähtajalise elektrienergia müügilepingu nr ET1200173954 kestusega 13.04.2023 kuni 30.04.2030.

Alates 01.07.2025 korrigeeris kaupleja kehtivaid teenuste hindasid käibemaksumäära muudatuse võrra.

Tarbija teatas 25.08.2025 kauplejale mittenõustumisest muudatusega ja esitas palve kasutada arvelduses lepingus esialgselt kokku lepitud hindu ning ka juulikuu arve korrigeerida. Sellele kirjale tarbija vastust ei saanud.

Tarbija loeb hinna muutmist ühepoolselt lepingutingimuste rikkumiseks. Kui lepingus on sätestatud, et hinnad sisaldavad käibemaksu ja käibemaksu määra pole eraldi välja toodud, siis järelikult on kokku lepitud lõpphinnad.

Tarbija leiab, et

-tüüptingimus, mis võimaldab kauplejal ühepoolselt tõsta fikseeritud hinda, kahjustab tarbijat ebamõistlikult ning on kehtetu;

- kaupleja viide ELTS § 89 lõikele 3¹ ei ole asjakohane ega lubatav fikseeritud hinnaga lepingu muutmisel;

- käibemaksutõus ei anna õigust tõsta tarbijale müüdava teenuse lõpphinda, kui lepingus oli kokku lepitud fikseeritud lõpphind;
- tarbijal peab olema õigus leping ilma leppetrahvita lõpetada, kui müüja muudab lepingut ühepoolselt;
- EL õigus toetab seisukohta, et ühepoolselt muudetud fikseeritud hinnaga tarbijaleping on tühine;
- kogu risk fikseeritud hinnaga lepingu maksumuudatustest lasub müüjal, mitte tarbijal.

Tarbija palub komisjonil:

1. Tunnistada Alexela poolt teostatud hinnamuutus tühiseks, kuna see: on vastuolus VÕS § 42, § 38 ja direktiiviga 93/13/EMÜ, tugineb õigusvastasele ja ebaselgele ELTS § 89 lg 3¹ rakendusele, rikub tarbija õiguspärast ootust ja fikseeritud hinna olemust.
2. Kohustada Alexelat jätkama lepingut esialgsel tingimustel, lõpphinnadena – päevahind 14 s/kWh, ööhind 11 s/kWh (milles sisaldub käibemaks).
3. Kohustada Alexelat tegema ümberarvestuse ja tagastama / arvestama ettemaksuks kõik ülemääraselt nõutud summad.
4. Andma tarbijale õiguse leping leppetrahvita üles öelda, juhul kui Alexela keeldub lepingut esialgsel kujul jätkamast.

Kaupleja seisukoht:

Tegemist ei ole elektrimüüja poolse teenuse hinna tõusuga, vaid seadusandja otsusega muuta teenuste hindadele kohalduvat käibemaksu määra. Elektrimüüja ei saa garanteerida, et maksukeskkond säilib muutumatuna, arvestades asjaolu, et seadusandja saab pooleaastase etteteatamisega muuta maksumäärasid, mille üle puudub teenusepakkujatel, sh elektrimüüjal, igasugune kontroll. Elektrimüüjal puuduvad ka sellised finantsinstrumendid, millega maandada riigi poolt reguleeritava maksukeskkonna muutuseid. Veelgi enam, kui teenusepakkuja peaks olema vastutav ka 7-aastase perioodi jooksul toimuda võivate maksuriskide ees, kajastuks see ka teenusepakkujate hindade kallinemises.

Komisjoni põhjendus:

Tarbija on sõlminud kauplejaga tähtjalise elektrienergia müügilepingu ajavahemikuks 13.04.2023 kuni 30.04.2030 (VÕS § 208 lg 1 ja lg 3). Pooled ei vaidle lepingu kehtivuse ega tähtjalisuse üle. Tarbija vaidlustab kaupleja õiguse lepingut ühepoolselt muuta, leides, et kaupleja on lepingu muutmisega võtnud tarbijalt vastu kokkulepitust suurema tasu. Tarbija on esitanud kaupleja vastu lepingu täitmise nõude vastavalt algselt kokkulepitule ning alusetult saadu tagastamise nõude. Alternatiivselt on tarbija palunud tuvastada õiguse öelda leping üles ilma ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmise kohustusega.

Tarbija tugineb eeskätt poolte vahel sõlmitud lepingule, mille kohaselt oli elektrienergia müügihind fikseeritud kogu lepingu kehtivuse ajaks ning väljendatud lõpphinnana koos käibemaksuga. Tarbija hinnangul ei ole kauplejal õigust sellist hinnakokkulepet muuta ka käibemaksumäära muutumise korral.

Kaupleja vastuväidete kohaselt on lepingu muutmine toimunud üksnes käibemaksumäära muutumise ulatuses ning see põhineb nii poolte vahel sõlmitud lepingu üldtingimuste punktil 2.4 kui ka elektrituruseaduse (ELTS) § 89 lõikel 3 ülamärkega 1. Kaupleja tugineb ühtlasi ELTS § 89 lõikele 4, mille kohaselt on tarbijal õigus leping üles öelda, kuid õigusaktist tulenev lepingumuudatus ei vabasta tarbijat ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmisest.

Pooled vaidlevad keskse küsimusena selle üle, kas kauplejal oli õigus muuta lepingus kokkulepitud elektrienergia müügihinda seoses käibemaksumäära muutumisega ning millised on tarbija õigused sellise muudatuse korral.

Fikseeritud elektri hinnaga lepingut sõlmides võtsid pooled endale kohustuse, et elektri hind lepingu kehtivuse ajal ei muutu. Mõlemad võtsid vastutuse hinna muutumise riski ees. Praegusel juhul on seadusandja loonud õigusliku aluse (vt ELTS § 89 lg 3 ülamärkega 1), mis annab kauplejale õiguse muuta fikseeritud hinnaga lepinguid. Kuna seadusandja on sellise õiguse kauplejale andnud, ei saa komisjon järeldada, et kauplejal seadusandja poolt määratud õigus puudub või et samasisuline tüüptingimus lepingus oleks tühine.

Pooled sõlmisid elektrienergia müügilepingu 13.04.2023. Lepingu muutmise õigust reguleerib elektrituruseaduse § 89. Elektrituruseaduse 08.07.2025 kehtiva redaktsiooni § 89 lõike 3 ülamärke 1 kohaselt võib müüja ühepoolset muuta elektrilepingu ja agregeerimislepingu tingimusi, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest. Õigusaktide muutmine hõlmab ka maksumäärasid, mis tulenevad õigusaktidest. Nimetatud säte jõustus 13.06.2025. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt on tarbijal õigus leping üles öelda, kui ta muudatustega ei nõustu, kuid õigusaktist tulenev lepingumuudatus ei vabasta tarbijat ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmisest.

Elektrienergia müügileping on kestvusleping. Elektrituruseaduse § 89 lõige 3 ülamärkega 1 sätestab alates selle jõustumisest õigusliku aluse lepingutingimuste muutmiseks edaspidiseks juhul, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest. Seadus ei piira nimetatud sätte kohaldamist. Seetõttu on ELTS § 89 lõige 3 ülamärkega 1 kohaldatav ka enne sätte jõustumist sõlmitud elektrilepingutele nagu käesoleval juhul (leping sõlmiti alates 13.06.2025).

Käibemaksumäära muutmine on õigusaktist tulenev muudatus, mis mõjutab otseselt elektrienergia müügiga seotud maksukoormust. Selline muudatus kvalifitseerub ELTS § 89 lõike 3 ülamärke 1 tähenduses õigusaktide muutmisest tulenevaks asjaoluks.

Kuigi pooled on lepingus kokku leppinud elektrienergia müügihinna lõpphinnana koos käibemaksuga, ei ole see hinnakokkulepe käesoleval juhul absoluutne. Lepingüldtingimuste punkt 2.4 näeb ette, et kauplejal on õigus hinnaperioodi kestel hinda muuta, kui vajadus hinna muutmiseks tuleneb muu hulgas turegulatsiooni muutumisest või muust sarnasest asjaolust, teavitades tarbijat sellest ette vähemalt 30 kalendripäeva. Käibemaksumäära muutus on järelikult lepingu punktiga 2.4 hõlmatud. Sama punkti kohaselt on tarbijal õigus hinna muutmisega mittenõustumisel leping üles öelda, peegeldades kehtivat elektrituruseaduse loogikat.

Võlaõiguseaduse § 42 lõike 3 punkt 14 ei välista käesoleval juhul hinna muutmist, kuna hinna muutmise alus on ette nähtud lepingus, mida toetab kehtiv elektrituruseadus ning tarbijale on tagatud õigus leping üles öelda.

ELTS § 89 lõike 4 kohaselt ei vabasta õigusaktist tulenev lepingumuudatus tarbijat ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmisest. Ennetähtaegse lõpetamise tasu nõudeõigus peab aga tulenema kauplejale vahetult tarbijaga sõlmitud lepingust. Tarbijaga sõlmitud lepingu punkti 2.4 kohaselt on tarbijal õigus kauplejaga sõlmitud leping üles öelda vastavalt üldtingimuste punktile 5.3. Viidatud tingimus annab õiguse tarbijale leping öelda üles, teatades sellest ette vähemalt ühe kuu.

Lepinguga on nähtud ette, et tarbija kohustub maksma kauplejale ennetähtaegse lõpetamise tasu. Kuigi kehtiva elektrituruseaduse loogika põhjal tuleb järeldada, et kauplejal on õigus nõuda tarbijalt lepingu ennetähtaegse lõpetamise tasu, siis võib selles olukorras, kus kaupleja tarbijalt sellist tasu nõuab, nõutav tasu olla vähendatav.

Eeltoodust tulenevalt leiab komisjon, et kauplejal oli õigus muuta elektrienergia müügihinda käibemaksumäära muutumise ulatuses. Kaupleja ei ole lepingut rikkunud.

Tarbija lepingu täitmise ja alusetult saadu tagastamise nõuded ei ole põhjendatud. Samuti puudub alus tuvastada tarbija õigus öelda leping üles ilma ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmise kohustuseta.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Taavi Hein

/allkirjastatud digitaalselt/